

Nemzetpolitikai összefoglaló

2012. 29. hét

KÖZIGAZGATÁSI ÉS IGAZSÁGÜGYI
MINISZTERIUM
NEMZETPOLITIKAI ÁLLAMTITKÁRSÁG

NPKI | NEMZETPOLITIKAI
KUTATÓINTÉZET

Lezajlott a II. Kárpát-medencei Magyar Nyári Egyetem

Múlt héten került sor a II. Kárpát-medencei Magyar Nyári Egyetemre, melynek a jog-, a társadalom- és a humántudományi, valamint az informatikai szekcióiban mintegy 100 hallgató vesz részt Erdélyből, Kárpátaljáról, Felvidékről és a Délvidékről. A rendezvény megnyitóján elmondott köszöntőjében Navracsics Tibor miniszterelnök-helyettes elmondta: az a nemzet, amelynek értelmisége elsorvad, nyelvét veszti vagy saját maga is elvész. A miniszterelnök-helyettes kijelentette: nekünk, magyaroknak erősnek kell maradnunk, erős értelmiséget kell fenntartanunk. „Lehetünk szétszórva akárhány országban, sugallhatja a határon túli magyarság megfogalmazás a megosztottságot, de a tudomány esetében ez válhat erővé is a sokszínűség által. Amikor oktatók és diákok találkoznak, eszmét cserélnek, van egy nagyon fontos közös alap, az, hogy magyarok vagyunk, közös nyelvet beszélünk és közös fogalomrendszert használunk” - fűzte hozzá. Gál András Levente kormánybiztos a megnyitón kiemelte: nehéz helyzetben van a Kárpát-medencei magyarság. Egyszerre érinti a gazdasági válság és a létszámcsökkenés. Látva a környező országok választási eredményeit, egyfajta elitválság is van - jegyezte meg. Akik jelen vannak a nyári szabadegyetemen - fogalmazta meg -, azért is vannak itt, mert a nemzet számít rájuk, arra, hogy később képesek lesznek mintát adni tudásban és magatartásban. Mezey Barna, az ELTE rektora kiemelte: az alma mater mindig is fontosnak tartotta, hogy ápolja a nemzeti értékeket, minél szélesebb körben bemutathassa a magyar nyelv, a kultúra és a magyar tudományos élet értékeit. Utalva az ELTE alapítására és felvidéki gyökereire hozzátette: a saját múltja iránti tiszteletből is kötelessége, hogy erősítse kapcsolatait a határon túli magyar nyelvű felsőoktatási intézményekkel, és minél nagyobb támogatást adjon tudományos életük gazdagításához. Az ELTE-nek fontos célja, hogy közreműködjön a minél szélesebb és sokrétűbb felsőoktatási kínálat kialakításában, részt vegyen a külföldi magyar hallgatók tehetséggondozásában - mondta.

Az erdélyi politikai szervezetek képviselőit fogadta Orbán Viktor

Az Erdélyi Magyar Néppárt (EMNP), a Magyar Polgári Párt (MPP), valamint az RMDSZ vezetőségét fogadta külön-külön budapesti hivatalában Orbán Viktor kormányfő. Az EMNP vezetőivel folytatott megbeszélésen a felek áttekintették a romániai helyzetet, és megállapították, közös magyar érdek a demokratikus értékek megőrzése és a jogállamiság stabilitása Romániában. A tárgyaláson jelen volt Tökés László európai parlamenti képviselő, az EMNP védnöke, Toró T. Tibor, a párt elnöke és Demeter Szilárd, aki a júniusi helyhatósági választáson az alakulat kampányfőnöke volt. A magyar kabinetet a kormányfő mellett Semjén Zsolt miniszterelnök-helyettes és Répás Zsuzsanna nemzetpolitikai helyettes államtitkár képviselte. Orbán Viktor ezt követően találkozott Kelemen Hunor RMDSZ-elnökkel és Biró Rozáliával, az SZKT elnökével. A tárgyalásról beszámoló Havasi Bertalan, a miniszterelnök sajtófőnöke közleményében azt írta: Orbán Viktor és Kelemen Hunor alapvető fontosságúnak tartja, hogy az őszi romániai parlamenti választásokon a magyarság minél nagyobb erőt képviseljen. A felek továbbá egyeztettek „a romániai magyar iskolarendszert fenyegető, aggasztó jelenségekkel szemben szükséges lépésekről” is. Közleményében az RMDSZ-elnök konstruktívnak nevezte a megbeszélést, amelyen

áttekintették azokat a politikai kihívásokat, amelyekkel az erdélyi magyarságnak ebben az évben szembe kell néznie, de szó esett a határ menti együttműködési lehetőségekről is. „Konstruktív megbeszélést folytattunk, amelynek végén megállapodtunk, hogy konzultáció előzi meg a nemzetpolitikai szempontból fontos ügyeket, és közösen lépünk fel minden olyan esetben, amikor ez indokolt, például a Mikó-ügyben vagy a MOGYE esetében” – jelentette ki Kelemen Hunor, aki tavalyi megválasztásakor a Fidesz és az RMDSZ viszonyának rendezését tűzte ki célul. Eközben Kövér László házelnök a Magyar Hírlapnak adott interjúban úgy nyilatkozott, nem ért egyet Németh Zsolt államtitkárral, aki nemrég közölte: a magyar kormány kész a korábban okozott sérelmek meghaladására, s együttműködésre törekszik az RMDSZ-szel. Az Országgyűlés fideszes elnöke elmondta: „nem úgy tudja”, hogy ez lenne a magyar kormány hivatalos álláspontja. „A magyar kormány nincs abban a helyzetben, hogy bármiféle – úgymond – sérelmeket számon tartson vagy meghaladjon. A kormány a nemzetpolitikai céljaink megvalósításához szövetségeseket keres, és ezekkel érzelmek nélkül együttműködik. Más kérdés, hogy mint a Baltikumtól a Balkánig terjedő posztszovjet térség leghosszabb időt kormányon töltött pártjának, azaz az RMDSZ-nek a román politikai elithez sikeresen integrálódott „főtisztjei” felelősek az erdélyi magyarság drámai fogyásáért, gazdasági és társadalmi elsúlytalanodásáért és politikai jogainak folyamatos kétségbe vonásáért, megnyirbálásáért, az autonómia célkitűzésének elsikkasztásáért” – fogalmazott Kövér. A politikus szerint az RMDSZ vezetése „régóta az MSZP-vel ápolja a legszorosabb kapcsolatot, és mindkét párt ugyanolyan bolsevik gyökerekből táplálkozik, az erkölcsük, mentalitásuk és érdekeik is közösek”.

Tiltakozás a Mikóért

Harminckét udvarhelyszéki és sepsiszéki, palástot viselő lelkész tüntetett szerdán a sepsiszentgyörgyi Székely Mikó Kollégium főbejárata előtt. A megmozdulást Antal Zoltán székelyudvarhelyi esperes kezdeményezte, aki 25 lelkipásztor élén érkezett Sepsiszentgyörgyre, hozzájuk csatlakozott néhány helybeli lelkész. Antal Zoltán rövid ígéhirdetése után a lelkipásztorok egy órán keresztül egyházi énekeket énekeltek, több sepsiszentgyörgyi megállt és szolidaritását kifejezve csatlakozott a tiltakozókhoz. Antal Zoltán hangsúlyozta, nem tüntetnek, hanem kiállnak a magyar közösség és az egyház jogaiért és javaiért. „Régen veszély esetén lármafákat gyújtottak, most ezek a lármafák a kórusban elénekelt énekek, bízunk benne, hogy eljutnak a szívekig. Ezekben az időkben a kézben erőre, a szívben bátorságra van szükség” – fogalmazott az esperes. Az erdélyi magyar történelmi egyházak vezetői is közös nyilatkozatban foglaltak állást a Székely Mikó Kollégium védelmében, a buzău-i bíróság döntése ellen tiltakozva. A nyílt levelet Jakubinyi György, a Gyulafehérvári Római Katolikus Főegyházmegeye érseke, Pap Géza, az Erdélyi Református Egyházkerület püspöke, Csűry István, a Királyhágómelléki Református Egyházkerület püspöke, Schönberger Jenő, a Szatmári Római Katolikus Egyházmegeye püspöke, Böcskei László, a Nagyváradi Római Katolikus Egyházmegeye püspöke, Bálint Benczédi Ferenc, az Erdélyi Unitárius Egyház püspöke és Adorjáni Dezső Zoltán, a Romániai Evangélikus–Lutheránus Egyház püspöke írta alá. Ebben emlékeztetnek, hogy az erdélyi magyar történelmi egyházak az 1989. évi államhatalmi változás óta küzdenek az államosított vagy más jogcímen elkobzott egyházi ingatlanok teljes körű természetbeni visszaszolgáltatásáért, illetve az esetenkénti méltányos kárpótlásért. Az egyházfők

elfogadhatatlannak tartják, hogy „az Erdélyi Református Egyházkerület jogos tulajdonának visszaszolgáltatását előmozdító restitúciós bizottság két tagját a tárgyalásra kijelölt törvényszék letöltendő börtönbüntetésre ítélte, ugyanakkor elrendelte az egyházi tulajdonjogot igazoló telekkönyvi bejegyzés törlését, továbbá az Erdélyi Református Egyházkerületet 1 millió 137 ezer lej büntetés kifizetésére kötelezte. Eközben Tőkés László európai parlamenti képviselő Viviane Reding európai bizottsági alelnökhöz, a jogérvényesülésért, alapvető jogokért és uniós polgárságért felelős biztoshoz fordult a visszaállamosítás ügyében. Tőkés levelében arra kéri Redinget, hogy kövesse nyomon a két ügyet, és gyakorlati intézkedéseket keresve vegye védelmébe a romániai magyar nemzeti közösséghez és a kisebbségi egyházakhoz tartozó európai uniós polgárok jogait.

Németh Zsolt: „Látványos a változás a szlovák-magyar tárgyalások hangnemében”

Németh Zsolt szerint látványos a változás az új szlovák kormánnyal folytatott tárgyalások hangnemében. A magyar külügyi államtitkár ezt szerdán a Gombaszögi Nyári Táborban jelentette ki, ahol a Rendszerváltás a nemzetpolitikában címmel tartott előadást. Németh Zsolt beszámolt a jelenlegi szlovák-magyar kapcsolatok alakulásáról. Úgy értékelte, hogy „látványos a változás az új szlovák kormánnyal folytatott tárgyalások hangnemében”. Kijelentette: bízik abban, hogy a jövőben is sikerül ezt a hangnemet megőrizni. „A két ország viszonyában kiemelt kérdésként kell kezelni a határ menti együttműködést, továbbá a magyar anyanyelvű szlovákiai romák problematikáját” - jelentette ki a külügyi államtitkár, hozzátéve: „szeretnénk elérni, hogy a turizmus területén, vagy a Bős-Nagymaros vízi erőmű kérdésében is előrelépést érjünk el”. Németh Zsolt külön utalt a tűz következtében súlyos károkat szenvedett krasznahorkai vár felújítására. Az államtitkár kiemelte: a magyar-szlovák vegyes bizottság néhány nappal korábban, Pozsonyban tartott ülése reményt ad arra, hogy „ne térjünk vissza a 2006 és 2010 közötti állapotokhoz”, amikor a két ország közti kapcsolatok „mélypontra” voltak. Németh Zsolt külügyi államtitkár szlovák kollégájával, Peter Javorčíkkal kedden a vegyes bizottság ülését követően jelentették be, hogy kijelölték azokat a vegyes bizottsági tagokat, akik a jövőben a kettős állampolgársággal kapcsolatos egyeztetésért lesznek felelősek. Ezzel a feladattal magyar részről Pákozdi Csabát a nemzetközi jogi osztály vezetőjét, szlovák részről pedig Barbara Illkovát a szlovák tárca jogi osztályának igazgatóját bízták meg. Javorčík ennek kapcsán rámutatott: hamarosan elkezdődhet a kérdéskört rendező államközi szerződés javaslatának kidolgozása.

Berényi József és Bugár Béla is a Gombaszögi Nyári Tábor vendége volt

A szlovák-magyar viszonyról, valamint a szlovákiai magyarság és az anyaország közötti kapcsolatokról, továbbá a felvidéki magyarság létszámcsökkenéséről beszélt Berényi József, a Magyar Koalíció Pártja (MKP) és Bugár Béla, a Híd elnöke a Krasznahorkaváralján megrendezett Gombaszögi Nyári Tábor elnevezésű rendezvényen. Berényi József elmondta: a 2011-es népszámlálás eredményeinek nyilvánosságra hozatala óta a párt prioritásának számít a felvidéki magyarság létszámfogyatkozásának a megállítása. Ennek kapcsán leszögezte: a szlovákiai magyarság identitásának megőrzése szempontjából 20 éve nem volt

ilyen nehéz a helyzet, mint most. Hangsúlyozta: nyíltan kell beszélni erről a jelenségről, arról, hogy szlovák részről egyre nagyobb a magyarsággal szembeni intolerancia, ami ellen kell együtt fellépni. Az autonómia kérdésköre kapcsán leszögezte: a 110 ezres fogyatkozás legitimé teszi ezeket a követeléseket akkor is, ha a szlovák közélet nacionalizmussal bélyegezi meg ennek felvállalóit. Berényi rámutatott a vegyes házasságok következményeire is: „Ezek döntő többségéből nem magyar nemzetiségű és identitású gyerekek nőnek fel, ez pedig nem a magyarság fennmaradását nem segíti.” Bugár Béla, a Most-Híd elnöke szerint a szlovákiai magyarság déli régiókból való elvándorlásának legfőbb okai gazdasági háttérűek és a dél-szlovákiai régió leszakadásából adódnak, közvetlenül nem függenek össze a kisebbségek jogi helyzetével. „A kisebbségek számára megteremtett lehetőségek kihasználása a lakosság joga és kötelessége” - hangsúlyozta Bugár, aki szerint sok esetben a jelenlegi jogaival sem él a szlovákiai magyarság. A kettős állampolgársággal kapcsolatban kijelentette: „butaságnak” tartja, ha egy ország csak azért válik meg állampolgáraitól, mert azok felvették más ország állampolgárságát. A Híd politikusa egy kérdésre válaszolva azt hangoztatta, hogy pártja bármikor hajlandó „tisztességes és egyenrangú” kapcsolatot kialakítani a magyar kormánnyal. Kijelentette: „Mióta megalakítottuk a Most-Híd pártot, nincs kapcsolatunk Orbán Viktorral, ők találták ki azt is, hogy leárusulozzanak”. Bugár szerint „a magyar félnek kell lépnie ahhoz, hogy a viszonyban változás álljon be”.

Alkotmánybíróság: Újvidék nem Vajdaság fővárosa

A szerbiai alkotmánybíróság megállapította, a Vajdaság Autonóm Tartomány illektességét megállapító törvény 22 rendelkezése nem áll összhangban az alkotmánnyal. Az indoklásban egyebek között az áll, hogy Újvidék “fővárosként” való meghatározása alkotmányellenes. A Duna menti város marad tehát adminisztratív központ és a tartományi szervek központja. A tartomány brüsszeli irodája nélkül marad, pontosabban az arra való jog nélkül, hogy “illetékességének hatáskörén belül alakíthat képviselőket az európai régiókban”. Vajdaságtól elvitatták azt a jogot is, hogy a mezőgazdaság és vidékfejlesztés terén “az agrárpolitikát és a vidékfejlesztést érintő intézkedéseket hozzon, végrehajtsa és felügyeljen”. Az alkotmánnyal ellentétben állnak azok a szakaszok is, amelyek Vajdaság AT számára lehetővé teszik, hogy “rendezze, fejlessze és biztosítsa a környezet védelmét”, akárcsak a vadászathoz és halászathoz köthető részek. Az autonóm tartomány az bíróság véleménye alapján nem hozhat a technológiai fejlődésre vonatkozó stratégiát, nem létesíthet alapokat a csúcstechnológiai üzemek társfinanszírozására, s nem járulhat hozzá a fiatal kutatók lakásgondjainak megoldásához sem. Hasonlóképpen, amennyiben új önkormányzati egységek jönnek létre, vagy a meglévők megszűnnek, esetleg kettő egyesül, a Vajdaság AT szervei nem formálhatnak róla véleményt. Vajdaság az energetika területén is veszített lehetőségeiből: nem hozhat például programot az energetikai ág fejlesztéséről a saját területén, nem állapíthatja meg az energetikai szükségleteit és nem biztosíthatja az ahhoz szükséges kapacitást sem. A Szerb Köztársaság illetékessége marad a továbbiakban is a nemek közötti egyenjogúság politikájának fejlesztése a tartomány területén, továbbá a bírósági hálózat kialakítása, s a tartomány a továbbiakban a kultúrára, oktatásra és tájékoztatásra vonatkozó ügyeket nem bízhatja a nemzeti tanácsokra. Ennek ellenére, 14

vitásnak ítélt rendelet átment az alkotmánybírók rostáján. Így Vajdaság AT továbbra is az általa alakított szolgálatok és szervek illetékességét, megválasztását és munkáját meghatározhatja, s együttműködhet “más államok megfelelő területi közösségeivel, a szerbiai külpolitika keretében”.

Pásztor: nagy csapás az egész ország számára

Pásztor István VMSZ-elnök, a vajdasági képviselőház elnöke a Magyar Szónak adott interjúban az Alkotmánybíróság döntése kapcsán kifejtette: „Nemcsak a vajdaságiak számára nagy csapás ez, hanem az egész ország számára is. Arra kell ugyanis rádöbennünk, hogy egy hatalmas pofont kaptak azok a folyamatok, melyeknek a megvalósulásában az elmúlt egy évtizedben reménykedtünk: konkrétan a decentralizációban, a döntéshozás alacsonyabb szintekre történő lehozásában, a pénzek visszajuttatásában oda, ahol azokat megtermelték, az igazságosság elvében. Nem csupán a státútum vagy a hatáskörök tekintetében számít e döntés erőteljes jelzésnek. Meggyőződésem, hogy nem a véletlen műve az időzítés, s hogy legalább akkora súlyt nyomtak a latba a politikai érvek, mint a jogi érvek”. Pásztor szerint elképzelhetetlen, hogy ez a döntés ennyiben maradjon, „hogy megmaradjon egy olyan alkotmánybíróági ítélet, amely szerint nincs jogunk a mezőgazdaság ügyével vagy térségfejlesztéssel, erdőgazdálkodással foglalkozni, amelyik szerint nincs jogunk támogatásokat adni családoknak, amennyiben gyereket vállalnak, vagy nincs jogunk úgy gondolni, hogy Bácska, Bánát és Szerémség Vajdaságnak az alkotó részei, s Újvidék annak a fővárosa. Leírhatják ezt akár ezerszer is, épeszű ember akkor sem lesz képes ilyesmit elfogadni”. Eközben Bojan Pajtic, a tartományi kormány elnöke arról beszélt, hogy a döntés egyes részei ellentmondásosak és a ratifikált nemzetközi dokumentumokkal ellentétben állnak. “Mindemiatt voltaképpen csak lejáratnak bennünket a nemzetközi közösség előtt... Teljesen nyilvánvaló, hogy az időzítés nem véletlen. Ez valamiféle politikai pozicionálása azoknak az alkotmánybíróknak, akik ezt a döntést meghozták” – mondta Pajtic.

A KMKSZ önállóan indul az őszi választáson

A Kárpátaljai Magyar Kulturális Szövetség (KMKSZ) rendületlenül, politikai ellenfeleinek mesterkedése ellenére kitart amellett, hogy a magyar egyéni választókerület szétszabdalása után is elindítsa a kárpátaljai magyarság érdekeit megjeleníteni hivatott képviselőjelöltjeit az ősszel esedékes parlamenti választásokon – hangzott el a KMKSZ Választmányának ülésén, Bustyaházán. Kovács Miklós, a KMKSZ elnöke beszédében jelezte: kísérlet történt a KMKSZ és az egész kárpátaljai magyarság megtévesztésére, az ukrán államvezetés ugyanis felajánlotta a magyar államvezetésnek, hogy a Régiók Pártja választási listáján bejuttatják a Legfelsőbb Tanácsba a kárpátaljai magyarság képviselőjét. A jelölt személyét illetően számos egyeztetésre került sor az elmúlt napokban, felmerült Brenzovics Lászlónak, a KMKSZ alelnökének neve is, az volt a kikötés, hogy az induló ne a szövetség elnöke legyen – mondta el Kovács Miklós. Rámutatott, ez egy átlátszó próbálkozás a magyar közösség megtévesztésére, hiszen világos, hogy amennyiben az ukrán államhatalom valóban tisztelné a magyarokat, úgy nem szabdálnák szét a magyar vidéket a választókerületek kialakításakor.

A KMKSZ elnöke elmondta: a magyar kormány helytállt ebben a kérdésben, kitarzott azon elvi álláspont mellett, hogy a választások tétje a kárpátaljai magyarság érdekképviselése, s nem a parlamenti jelenlét valamely más párt színeiben. A szövetség választmánya augusztus első napjaiban dönt majd arról, hogy kiket indít a parlamenti választásokon a három magyarlakta egyéni választókerületben.

Drasztikusan csökken a diáklétszám a magyar iskolákban

Az Eszéken működő Horvátországi Magyar Oktatási és Művelődési Központ középiskolájában a múlt héten zajlottak a beiratkozások. Az elmúlt években rohamos csökkenés volt észlelhető a diákok létszámát illetően. „A következő tanévre mindössze 19 potenciális „kandidátusunk” van, hiszen idén a négy magyar tannyelvű általános iskolából 19 nyolcadikos került ki, ennyi diákkal számolhatnánk összesen. Az előző években ez a szám 30-on felül volt, és ennek körülbelül a fele iratkozott magyar középiskolába. Most a 19 gyerekből mintegy 10, ha ide iratkozik” – nyilatkozta Kucsera Bandi, az eszéki magyar iskolaközpont igazgatója. A napokban lezajlott első beiratkozási kör adataiból az derül ki, hogy a négy meglévő horvátországi általános iskolából kettőben idén ősszel nem is indul magyar tannyelvű első osztály. „Az elmúlt négy év alatt 20%-kal csökkent a tanulók létszáma a magyar tannyelvű iskolákban, ami pedig az első osztályt illeti, itt még rosszabb a helyzet, az utolsó két évben 16 százalékos a csökkenés. A magyar tannyelvű iskolákban létesült horvát tanulócsoportok létszáma viszont folyamatosan növekszik, az utóbbi tíz évben 133%-os gyarapodás tapasztalható” – mondta el Varga Erna tanügyi tanácsos. A horvát tannyelvű általános iskolákban fakultatív magyarórákra (anyanyelvápolásra) járó 114 magyar nemzetiségű nyolcadikos gyerek közül mindössze ketten iratkoztak be a magyar középiskolába.

